

LBRIS

We know
books

Gabriela Tănăsescu

Memorator de limba română

pentru clasele 5-8

 Booklet

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TĂNĂȘESCU, GABRIELA

Memorator de limba română pentru clasele 5-8 /
Gabriela Tănăsescu. - București : Booklet, 2024
ISBN 978-630-6662-77-7

811.135.1

Corectură științifică: Margareta Onofrei
Corectură: Bogdan Nicolai, Antonia Tucheac
Copertă: Mihaela Cojoc
Tehnoredactare: Nicoleta Tudorie

© Editura Booklet

Toate drepturile asupra lucrării aparțin editurii.

Cuprins

Abrevieri folosite	5
Capitolul 1: Ortoepie și ortografie	6
Alfabetul limbii române. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic. Dicționarul. Articolul de dicționar	6
Tipuri de sunete: vocală, consoană, semivocală, / șoptit	8
Correspondența sunet-literă	9
Diftong, triftong, hiat	12
Silaba. Despărțirea în silabe și la capăt de rând	14
Accentul	17
Scrierea și pronunția cuvintelor de origine străină	18
Semnele ortografice	20
Semnele de punctuație	22
Capitolul 2: Vocabular	27
Cuvântul și contextul	27
Sensul cuvintelor (sens propriu – de bază și secundar – și sens figurat)	28
Câmpul lexical	29
Categorii semantice: sinonime, antonime, omonime, cuvinte polisemantice, paronime	29
Pleonasmul	35
Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului: derivarea, compunerea, conversiunea	36
Familia lexicală	44
Mijloace externe de îmbogățire a vocabularului: împrumuturi lexicale	45
Capitolul 3: Variație stilistică	46
Limba standard. Normă și abatere	46
Istoria cuvintelor – variații ale formei și ale sensului în timp	46
Limbă vorbită. Limbă scrisă. Construcția frazei în limba vorbită și în limba scrisă	46

Selecție lexicală în limba vorbită și în limba scrisă	47
Limba colocvial, limbaj cultivat (familiarizare)	47
Limba științific. Termeni științifici	48
Limba popular. Variație regională a limbii	48
Variații de registru. Jargonul, argoul	48
Organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale și a anaforelor	50
Capitolul 4: Gramatică	51
Elemente introductive de morfologie și sintaxă	51
A. Morfologie: părțile de vorbire	54
Verbul	54
Substantivul	74
Pronumele și adjectivul pronominal	82
Adjectivul	99
Numeralul	104
Adverbul	108
Prepoziția	111
Conjuncția	113
Interjecția	116
B. Sintaxă: Enunțul. Propoziția și fraza.	
Funcții și construcții sintactice	119
Enunțul. Propoziția și fraza	119
Relațiile dintre propoziții: coordonarea, subordonarea	121
Construcții sintactice	124
Predicatul	131
Subiectul	133
Atributul	135
Apoziția	136
Complementele	138
Circumstanțialele	141
Propozițiile subordonate	146
Bibliografie selectivă	160

Abrevieri folosite

A – acuzativ	D – dativ
adj. – adjectiv/adjectival	f./fem. – feminin
adv. – adverb/adverbial	G – genitiv
AT – atributivă	interj. – interjecție/ interjecțional
atr. – atribut	loc. – locuțiune
CC – circumstanțială de cauză	l. – literă
CD – completivă directă	m./masc. – masculin
CI – completivă indirectă	N – nominativ
circ. cauză – circumstanțial de cauză	NP – nume predicativ
circ. loc – circumstanțial de loc	num. – numeral
circ. mod – circumstanțial de mod	P – propoziție
circ. scop – circumstanțial de scop	pers. – persoană
circ. timp – circumstanțial de timp	pl. – plural
CL – circumstanțială de loc	PN – predicat nominal
CM – circumstanțială de mod	prep. – prepoziție/ prepozițional
conj. – conjuncție	pron. – pronume/pronominal
CP – completivă prepozițională	PV – predicat verbal
CS – circumstanțială de scop	S – subiect
CT – circumstanțială de timp	sg. – singular
c. d. – complement direct	subst. – substantiv/ substantival
c. de agent – complement de agent	suf. – sufix
c. i. – complement indirect	s. – sunet
c. prep. – complement prepozițional	V – vocativ
	vb. – verb/verbal

Ortoepia este disciplina care se ocupă cu regulile de pronunție corectă a cuvintelor unei limbi.

Ortografia reprezintă ansamblul de reguli de scriere corectă a cuvintelor unei limbi.

Alfabetul limbii române. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic. Dicționarul. Articolul de dicționar

Alfabetul limbii române este format din 31 de litere: a, ă, â, b, c, d, e, f, g, h, i, î, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, ș, ț, t, ț, u, v, w, x, y, z.

Dicționarul este o operă lexicografică, în care sunt incluse cuvintele unei limbi, ale unui dialect, ale unui domeniu de activitate etc., așezate într-o anumită ordine (de obicei **alfabetică**) și explicate în aceeași limbă sau traduse într-o limbă străină.

Dicționarul explicativ al limbii române (elaborat și revizuit de cercetători din cadrul Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”) include cuvintele cele mai folosite în limba română contemporană, dar și un număr considerabil de regionalisme, arhaisme, neologisme și termeni specifici unor domenii de activitate. Este organizat după **criteriul alfabetic**.

Fiecare cuvânt introdus este marcat distinct, iar explicația corespunzătoare formează un **articol de dicționar**.

Exemplu de articol de dicționar:

OPINIE, *opinii*, s. f. Păreră, judecată, idee. ▪ *Opinia publică* = părerea publicului într-o anumită chestiune. ▪ Expr. *A face opinie separată* = a susține în mod ferm o părere deosebită de cea a majorității; a nu se alătura părerii majorității. [Var.: (înv.) **opiniune** s. f.] – Din lat. **opinio**, -onis, fr. **opinion**.

Există cuvinte identice ca formă, dar care au intrări separate în dicționar, întrucât sensurile lor sunt diferite (acestea se numesc **omonime**). Intrările aceluiași cuvânt sunt marcate printr-o cifră așezată în dreapta cuvântului, astfel:

LAMĂ¹, *lame*, s. f. Placă subțire de metal, de material plastic etc., cu diverse întrebuințări (în aparatura tehnică).

LAMĂ², *lame*, s. f. Gen de mamifere rumegătoare asemănătoare cămilelor, dar mai mici și fără cocoașă, care trăiesc pe platourile înalte din America de Sud și care, domesticate, sunt folosite ca animale de povară (*Lama*); animal care face parte din acest gen.

vocale (pot forma singure silabă) [a], [ă], [ɨ], [e], [i], [o], [u]: *cal, măr, vâri (vâ-ri), ren, stil, dop, fum*

semivocale (stau pe lângă o vocală și nu pot forma singure silabă) [ë], [ï], [ö], [ü]: *sea-ră, pui, moa-ră, do-uă*

consoane (nu pot forma singure silabă) [b], [k], [d], [f], [g], [h], [j], [l], [m], [n], [p], [r], [s], [ș], [t], [ț], [v], [z], [č], [ğ], [k'], [g']¹. Prin simbolurile [č], [ğ], [k'], [g'] este redată pronunția grupurilor *ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi*, detaliată în secțiunea *Corespondența sunet-literă* (p. 10-11).

i șoptit/scurt (este un sunet slab, care nu poate forma singur silabă și care apare la final de cuvânt, după o consoană) *muncitorí, pomí, rupí*
Poate apărea și în cuvintele compuse, la finalul primului element component: *orice, oricând*.

¹Transcrierile fonetice din cadrul acestui material corespund parțial *Alfabetului fonetic internațional*, fiind folosite pentru a ușura înțelegerea noțiunilor prezentate.

Într-o silabă există o singură vocală. *A, ă, â/î* sunt întotdeauna vocale.

Corespondența sunet-literă

În general, în limba română o literă redă un singur sunet: *carte* [k a r t e] – 5 litere, 5 sunete.

Excepții:

1. Litera *x* redă două sunete, [ks] sau [gz].

[ks]	[gz]
<i>axă</i> – 3 litere, 4 sunete	<i>auxiliar</i> – 8 litere, 9 sunete
<i>excursie</i> – 8 litere, 9 sunete	<i>exact</i> – 5 litere, 6 sunete
<i>xilofon</i> – 7 litere, 8 sunete	<i>examen</i> – 6 litere, 7 sunete
<i>fix</i> – 3 litere, 4 sunete	<i>există</i> – 6 litere, 7 sunete

De obicei, rostirea [gz] apare în cazul cuvintelor în care litera *x* este încadrată de vocale, dar nu există o regulă în acest sens.

⚠️ Atenție la scrierea formelor de plural ale următoarelor cuvinte!

<i>complex</i> – complecși	<i>ortodox</i> – ortodocși
<i>fix</i> – ficși	<i>perplex</i> – perplecși
<i>mixt</i> – micști	<i>sfinx</i> – sfincși

Sunt corecte formele:

- *escadriță, escalada, escapadă, escroc, espadriță, espresor, espresso;*
- *comics (bandă desenată), îmbâcsi, micsandă, sconcs, rucsac, ticsi.*

2. Litera e (la începutul unor cuvinte) redă grupul de sunete [ie] sau sunetul [i].

- în formele verbului *a fi*:

ești – 4 l., 5 s.
este – 4 l., 5 s.
eram – 4 l., 5 s.
erași – 4 l., 5 s.

era – 3 l., 4 s.
erați – 5 l., 6 s.
erau – 4 l., 5 s.

- în formele pronominale:

eu – 2 l., 3 s.
ei – 2 l., 3 s.
ea – 2 l., 2 s. (pronunțat
[ia])

ei – 2 l., 3 s.
ele – 3 l., 4 s.

3. Grupurile de litere *ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi* redau:

- a. **un sunet**, dacă în silaba din care fac parte există o vocală;

cea-pă – 5 l., 4 s. [ča-pă] (grupul *ce* e urmat de vocala *a*)
ciu-dă – 5 l., 4 s. [ču-dă]
geam – 4 l., 3 s. [ġam]
giul-giu – 7 l., 5 s. [ġul-ġu]
chea-mă – 6 l., 4 s. [k'a-mă]
unchi – 5 l., 3 s. [unk']
ghea-ră – 6 l., 4 s. [g'a-ră]
ma-ghiar – 7 l., 5 s. [ma-g'ar]

Atenție! Chiar dacă grupurile menționate sunt urmate în aceeași silabă de un alt sunet care

poate fi vocală, în unele cazuri *e* și *i* din aceste grupuri sunt accentuate, deci redau o vocală:

acei – 4 l., 4 s.; *e* din grupul *ce* este vocală, iar *i* este semivocală

barcagiu – 8 l., 8 s.; *i* din grupul *gi* este vocală, iar *u* este semivocală

- b. **două sunete**, dacă sunt urmate de o consoană sau dacă aceste grupuri formează singure o silabă. În aceste cazuri, *e* și *i* din grupurile de litere menționate sunt vocale.

cer – 3 l., 3 s.

li-ce-an – 6 l., 6 s.

circ – 4 l., 4 s.

ci-ne-ma – 6 l., 6 s.

gem – 3 l., 3 s.

mer-ge – 5 l., 5 s.

a-gil – 4 l., 4 s.

(a) *în-dră-gi* – 7 l., 7 s.

chem – 4 l., 3 s. [k'em]

u-re-che – 6 l., 5 s.

chin – 4 l., 3 s.

(a se) *în-ve-chi* – 7 l., 6 s.

ghem – 4 l., 3 s.

ve-ghe – 5 l., 4 s.

ghid – 4 l., 3 s.

ghi-ni-on – 7 l., 6 s.

4. **Cuvintele de origine străină** adaptate la limba română nu prezintă neconcordanțe între scriere și pronunție: *bliț, fotbal, miting, vizavi*. Însă, în cazul cuvintelor de origine străină neadaptate sau parțial adaptate, pronunția este similară cu cea din limba-sursă: *babysitter* [be'ibisităr], *brainstorming* [bre'instorming], *call center* [kolsentăr], *computer* [kompjutăr], *device* [diva'is], *föhn* [fön], *weekend* [u'ikend].